

Sveriges första hökörn godkändes.
STOR-KVASJÖN, NORUM, VB, 28.5 2023 | FOTO: NIKLAS ANDERSSON

2/23 • Meddelande från Raritetskommittén • mötet 10–12 november 2023

Rk-nytt

Raritetskommittén höll sitt höstmöte på Ottenby fågelstation den 10–12 november 2023. Närvarade gjorde Niklas Andersson (delvis, online), Magnus Corell (sekreterare), Aron Edman, Måns Grundsten, Juho Könönen och Björn Malmhagen (ordförande). Raul Vicente hade förhinder. Cirka 150 rapporter behandlades.

Hökörn

Sveriges första hökörn godkändes för publicering, det gäller en 2K-fågel märkt som bounge i Frankrike som även sågs i Skagen, Danmark, under våren 2023. Fågeln upptäcktes längs en skogsbilväg nordost om Umeå på kvällen den 28 maj. Knappt två veckor senare återfanns den i Fyledalen (Sk). Den höll sig därefter osynlig till den sågs på ett par platser i södra Skåne i början av september. Dessförinnan hann den med en kort odyssee till Öland där den nästan lyckades passera oupptäckt! Sista obsarna är från Falsterbo 14–15 september. Den sågs aldrig säkert sträcka ut.

Rk på Facebook

Glöm inte att följa Raritetskommittén på Facebook. Rk kommer att lägga ut nyheter mer löpande och exempelvis kortare redogörelser för specifika bedömningar och artbestämningar. Sök på "Svenska Raritetskommittén" på Facebook och gilla sidan så är du säker på att inte missa något av vikt!

Sandsnäppa

Sveriges andra fynd av sandsnäppa godkändes för publicering, fyndet gjordes 2-3 juli vid Mudderdammen, Torslandaviken.

Sandsnäppa, Torslandaviken, 2.7 2023.

FOTO: CHRISTER FÄLT

Lokalen skärs av landskapsgränsen mellan Bohuslän och Västergötland. Fågeln upptäcktes på kvällen 2 juli och kom till mer allmän kännedom först andra dagen då bilder kommit ut. Den dagen sågs fågeln endast kortvarigt på morgonen. Fågeln var i full sommardräkt.

Beigekindad skogstrast

Efter en höst med mycket västliga vindar och ett makalöst inflöde av amerikanska tättingar på brittiska öarna lyckades i alla fall en fågel ta sig ända till Sverige. Den andra beigekindade skogstrasten för landet, en ungfågel, godkändes för publicering, från Ölands norra udde 10–11 oktober.

Vitstrupig näktergal

En hona vitstrupig näktergal från Svenska Högarna, Uppland, 3 juni godkändes för

publicering. Fågeln sågs kortvarigt i fält i samband med sjöfågelinventering på ett litet skär intill huvudön vid Svenska Högarna.

Ytterligare bedömningar

Andra anmärkningsvärda fynd som godkändes var svartand, Vg (6:e fyndet), brunsula, Upl (2:a), turkestantörnska-ta, Srm (3:e men 1:a av färgvarianten 'karelini') samt gråhuvad sparv, Ång (5:e). Några svårbedömda fall kommer att tas upp igen, på vårmötet 2024. Det gäller rapporter på en sibirisk lundsångare från Öland och två honor sibirisk knölsvärta, från Laholmsbukten respektive Gotska Sandön.

RARITETSKOMMITTÉNS (RK) UPPDRAG

är att kvalitetssäkra fynd av nationellt sällsynta och/eller svårbestämda taxa samt bära det huvudsakliga ansvaret för kategorisering av den svenska fågelfaunan enligt Association of European Rarities Committees (AERC) indelning. Rk ansvarar också för ställningstaganden rörande vilka taxa som anträffats i Sverige. Det bör understrykas att Rk endast bedömer om en fyndbeskrivning uppfyller fastslagna kriterier för publicering. Rk kommenterar eller avgör därmed inte själva artbestämningen av en rapporterad fågel, utan det är något kommittén lämnar till rapportören.

I KORTHET

TILL Rrk

- Kontrollera att Rrk:s rapportmall i Artportalen är uppdaterad. Kontroll bör ske mot Rk:s Förteckning över Sveriges fågeltaxa och Borttagna och tillkomna Rk-arter – på nätet: birdlife.se/rk/sveriges-fageltaxa/.
- Rk uppmanar Rrk att hjälpa till att driva in blanketter på de Rk-arter som rapporterats. Om en rapport saknar viss dokumentation, trots att det finns exempelvis foton i Artportalen, ombeds Rrk begära komplettering innan rapporten skickas vidare till Rk.
- Rk är mycket tacksam för kommentarer från Rrk till rapporterna. I de fall Rk vidarebefodrar rapporter som normalt bedöms av Rrk vill Rk ha en kommentar om varför Rrk begär Rk-granskning.

TILL RAPPORTÖRER

- Bifoga dina – och andras – foton!
- Bajsprover – förvara torrt & kallt + kontakta magnus.corell@gmail.com

Eremitibis – kategori E

Under senhösten 2023 dök det upp en flock av sex eremitibisar i Jönköping. Fåglarna härstammar från ett återintroduceringsprogram i Österrike, de fåglarna brukar vanligtvis övervintra i Italien. I både Österrike och Italien klassas dessa fåglar som kategori E. Eremitibis förs även till kategori E på den svenska listan.

DNA-analyser

I några fall har kommittén valt att avvakta beslut i väntan på svar på DNA-analyser. Prov från följande fåglar kommer att skickas för analys: rapporterade rostsångare (Öl) och svarthuvad sparv (Lpl), samt ännu ej rapporterade beringvarfågel (Öl), östlig gulärta (Öl) och två stäppärtsångare (bägge Öl).

Ny underart av myrspov

Underarten *taymyrensis* av myrspov förs till den svenska listan. Underarten häckar kring Tajmyrhavön i Sibirien och övervintrar normalt i västra Afrika och passerar sannolikt Sverige regelbundet. Det är oklart om *taymyrensis* kan skiljas från *lapponica* på dräktkaraktärer. Belägg på förekomst i Sverige finns tack vare två ringmärkta fåglar i Ottenby som återfunnits i västra delen av Tajmyrhavön, vilket alltså är underartens häckningsområde. Även Norge har fört underarten till sin nationella lista.

DNA-analyser – tips & kontakt

Om du samlar in fågelbajs från någon intressant individ, tänk på att torka provet och att sedan hålla det kallt, in med det i frysen så snart det går! Även fjädrar är av intresse, förstås. Har du material som kan vara intressant för Raritetskommittén? Kontakta i så fall magnus.corell@gmail.com

Ismås

I Rk-nytt 1/22 rapporterades att ett historiskt fynd av ismås från Göteborgs skärgård 1848 skulle strykas, därefter har ytterligare, mer motstridiga uppgifter inkommit, som gjort att fyndet trots allt kvarstår.

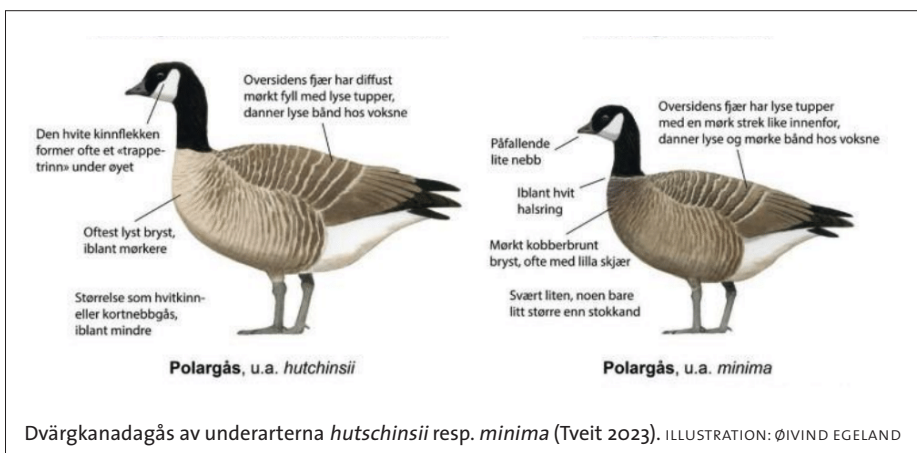
Projekt Dvärgkanadagås

Kommittén har inlett ett arbete kring dvärgkanadagås i Sverige. Dvärgkanadagås häckar i arktiska Nordamerika och är uppdelad i fyra underarter. Enstaka fåglar av underarten *hutchinsii* som häckar i norra och nordöstra Kanada ses sällsynt i nordvästra Europa. Både Norge och

Finland har på senare år fört fynd av *hutchinsii* till kategori A. Det som försvårar förhållningssättet är att det finns en ansevärd mängd förvildade dvärgkanadagås i centrala Europa (t.ex. Nederländerna och Tyskland) och de tenderar att sprida sig när de möter vilda gäss. I stort sett alla i Europa förvildade dvärgkanadagås härrör från underarten *minima* som naturligt häckar i västra Alaska och det får ses som mycket osannolikt att den skulle nå Europa på egen hand. Samtidigt är underarten *hutchinsii* mycket ovanlig som parkfågel.

Nästan samtliga rapporterade dvärgkanadagås i Sverige är fåglar som liknar förvildade centraleuropeiska fåglar eller korsningar med t.ex. vitkindade gäss eller andra former av kanadagås. Skulle vi kunna fastställa fynd av underarten *hutchinsii* i Sverige är tanken att dessa fåglar kan föras till kategori A om fåglarna inte visar tydliga tecken på att härstamma från fångenskap såsom t.ex. färgmärkning, vingskador, tydligt oskyggt beteende.

Innan eventuell publicering är kommittén intresserad av att se bra fotografier av intressanta individer och att dessa rapporteras i Artportalen i första hand eller via mail: rk@birdlife.se i andra hand. Det finns tre viktiga morfologiska karaktärer som skiljer ut *hutchinsii*. Det viktigaste är ett tydligt ljust bröst som skarpt kontrasterar mot den svarta halsen. Bröstet är kroppens ljusaste del, detta till skillnad från *minima* som är mer jämnt färgad undertill eller ofta till och med

Raritetskommittén vid sitt möte i november 2023 – (fr.v.) Magnus Corell, Björn Malmhagen, Aron Edman, Juho Könönen och Måns Grundsten. Mötet avhölls delvis på väg till och från ÖNU och stillahavslom.

Möjlig *hutchinsii*, Hjälstaviken, Upl, 2014. FOTO: CLAES RÜFFLER

mörkare på bröstet. Det finns ovanligt hos *hutchinsii* fåglar med jämnt färgad undersida och bröst, men det är oklart om sådana individer kan säkert bestämmas i Sverige. Den andra karaktären är att den svarta inramningen av den vita kindfläcken har en svag inbuktning bakom fågelns öga, medan *minima* har en mer rak svart inramning bakom ögat. Den tredje viktiga pusselbiten är storleken, där en typisk *minima* är klart mindre än en vitkindad gås medan en typisk *hutchinsii* är aningen större än en vitkindad gås.

Fyra fynd som ser potentiellt intressanta ut för *hutchinsii* är från Foteviken (Sk) januari 2007, Spillepeng (Sk) januari 2018 samt Hjälstaviken (Upl) oktober 2008 och samma plats april–maj 2014. Framför allt det sist nämnda fyndet ser i allt mycket intressant ut för *hutchinsii*. Det är viktigt att fotografier kan visa en storleksjämförelse med andra gäss, då en storleksbedömning av en ensam fågel är mycket svår genomförbar.

Azurmes

Raritetskommittén har under året tagit del av de två artiklar som publicerats avseende en genetisk studie av azurmes (Irestedt m.fl. 2022 och Irestedt m.fl. 2023).

Raritetskommittén har tolkat resultatet i denna genetiska studie som att den ger stöd åt Rk:s nuvarande beslut kring publicering, vilken utgår från vår policy som vi redovisat i *Vår Fågelvärld* (Raritetskommittén 2019). Studien visar att azurmeslika fåglar med mindre vitt på stjärtpennor, tertialer eller handtäckare än i artens utbredningsområde öster om Uralbergen avslöjar hybridinslag, samt att individer med ett utseende som motsvarar fåglarna på Öland och i Sörnoret endast har små inslag av blåmesgener.

Raritetskommittén har vid bedömning av samtliga rapporterade fynd av azurmes matchat dessa mot de morfologiska karaktärer som redovisats i en artikel i *Linnut* (Velmala m.fl. 2018) samt egna redovisade morfologiska studier. En sedan

tidigare bordlagd rapport från Kuttainen, Norrbotten, i början av november 2019 togs upp för granskning under höstmötet. Denna individ visar en teckning på stjärtpennor och handtäckare som ligger strax under variationen för azurmes samt att tertialerna är något otypiskt tecknade på ett sätt som påminner starkt om tertialerna från ett av de azurmeslika exemplar (BMNH 1965.M.15606) som Irestedt m.fl. konstaterade hade små inslag blåmesgener (Irestedt m.fl. 2023). Vidare visar Kuttainen-fågeln en svag anstrykning av gult över bröstet just på den plats man skulle kunna förvänta sig att en hybrid visar detta färginslag (det kan dock inte helt uteslutas att färgen beror på smuts snarare än fjäderpigment). Sammantaget ger det att Kuttainen-fågeln enligt nuvarande policy (dvs. att rariteter som uppvisar evidens för hybridinslag, oavsett hur svaga, hädanefter ska publiceras som förmodade hybrider) publiceras som förmodad hybrid

Kuttainen, Nb, 2014. FOTO: DAVID APELQVIST

REFERENSER

Dvärgkanadagås

- ➔ Stoddart, A. 2016. The Cackling Goose in Britain. *British Birds* 109 (677–684)
- ➔ Tveit, B. O. 2023. Kanadagås – fra svar-
telistet fremmedelement til edel sjel-
denhet, *Vår Fuglefauna* 46:3(148–155)

Azurmes

- ➔ Irestedt, M.; Johansson, F.; Thörn, F.; Nylander, J. 2022. Azurmes, surmes eller mitt emellan – Vi har ett resultat, *Roadrunner* 2022:3–4.
- ➔ Irestedt, M.; Thörn, F.; Ericson, P.G. P.; von Grouw, H.; Redkin, Y.A.; Hellquist, A.; Johansson, F.; Nylander, J.A.A. 2023. A crowd sourced genomic project to assess hybrid content in a rare avian vagrant (Azure Tit *Cyanistes cyanus* (Pallas, 1770)), *Avian Research* 14 (2023):100130
- ➔ Raritetskommittén. 2019. Så greppar Rk hybriderna, *Vår Fågelvärld* 2019:1
- ➔ Velmala, W.; Väisänen, R. 2018. Sinistä ja valkoista; valkopäätiäisen määrittys aiheutti yllättävää päänvaivaa, *Linnut* 2018:4

i likhet med fåglarna från Sörnoret, Åsele lappmark, 1996 och Grönhögen, Öland, 2016.

Tilläggas ska att raritetskommittén är fortsatt intresserad av att undersöka hur nuvarande policy och riktlinjer för publicering kan utvecklas för att på ett mer praktiskt sätt även hantera genetisk information.

Raritetskommittén | birdlife.se/rk

Skinnet som refereras i texten, BMNH 1965.M.15606. FOTO: HEIN VAN GROUW